

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
ОБРАЗОВАНИЕ
2021-2027

СЕДМО ЗАСЕДАНИЕ

НА КОМИТЕТА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

НА ПРОГРАМА „ОБРАЗОВАНИЕ“ 2021 – 2027 (ПО)

гр. София, 2 юни 2026 г.
Хотел София Балкан Палас

Начало 9:35 ч.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Уважаема заместник-министър Панчева, уважаема госпожа Луиза Кабрал – директор от Европейската комисия, уважаеми колеги от Европейската комисия, уважаеми дами и господа членове и наблюдатели на Комитета за наблюдение на Програма „Образование“!

За мен е удоволствие да открия Седмото заседание на Комитета за наблюдение на Програма „Образование“ 2021–2027 г. и да благодаря на всички Вас за активното участие и за това, че въпреки лошото време, бурята днес сте тук, заедно с нас.

Бих искал да приветствам сред нас заместник-министър Таня Панчева, която, въпреки натоварената си програма, намери време и възможност да бъде на днешното заседание и да открие заседанието след мен след малко, както и представителите на Европейската комисия госпожа Мария Луиза Кабрал – за първи път директор на дирекция от Европейската комисия участва в наше заседание, това за нас е голяма чест; госпожа Ана-Мария Добре, господин Калоян Колев и господин Константин Виорел-Михай, които Вие добре познавате, от Генерална дирекция „Трудова заетост, социални въпроси и приобщаване“.

В рамките на днешното заседание ще представим напредъка по Програма „Образование“ и дейностите на Управляващия орган, включително изпълнението на благоприятстващите условия и прилагането им през програмния период, както и ще обсъдим концепцията за реализиране на мерките по новия Приоритет 5 – Гражданска готовност в образователната система на Програма „Образование“. Знаете, че Програмата беше изменена в края на миналата година и началото на настоящата, и това ни помогна да преодолеем риск от загуба на средства от порядъка на 12 млн. евро. Но по-важното е, че с тази промяна удължихме програмния период на

Програмата до края на 2030 г. Разбира се, планирането на този приоритет стана в изключително кратки срокове и в момента обсъждаме с МОН визията за изпълнението му, така че зад този приоритет да стои политика на Министерството на образованието и науката, а не просто мерки, за които разходваме средства. Затова на днешното заседание ще Ви предложим промяна в концепцията за изпълнение на този приоритет. Тя няма да бъде подложена на гласуване, тъй като не изпратихме материали за заседанието, но ще се радваме на една пълноценна дискусия, която да ни очертае рамката, около която се обединяваме, след което Управляващият орган ще разработи критерии и ще Ви бъдат представени по-нататък на писмена процедура, за разглеждане.

От последното заседание на Комитета до днес Управляващият орган продължи активно работа по изпълнението на Програмата с ясен фокус върху ускоряване на процесите по процедурите с оглед постигане на реални резултати в образователната система. Знаете, че успоредно с това Изпълнителна агенция „Програма за образование“ изпълнява и управлява инвестициите на МОН по Плана за възстановяване и устойчивост. Мисля, че всички сте запознати с откриващите се ежедневно училищни STEM центрове, което е една от най-важните инвестиции в Националния план за възстановяване и устойчивост.

Продължихме работа и по останалите приоритети на Програмата. От съществено значение беше стартирането на изпълнението на договора за проект „Дигитална трансформация на училищното образование“, който е на стойност 127 млн. евро и има за цел модернизиране на училищната образователна среда и подобряване на дигиталните умения на педагогическите специалисти и учениците.

Също така обявихме и процедурата за допълваща подкрепа за подхода Водено от общностите местно развитие. Понеже на всяко

заседание на Комитета за наблюдение обсъждаме държавните помощи за неправителствения сектор, за първи път процедурата за допълваща подкрепа на подхода Водено от общностите местно развитие е в режим непомощ. Министерството на финансите прие обосновката, че става въпрос за мерки от изцяло местно значение, които не нарушават конкуренцията на ниво Европейски съюз и обявихме тази процедура в режим непомощ. Това е доказателство, че се вслушваме в мнението на членовете на Комитета и тогава, когато има възможност, работим за реализирането на тези идеи и становища, които Вие изразявате тук.

Особено важно е, че вече сме в етап, в който фокусът ни е не толкова обявяване на процедури. Самата Програма вече е на 110% договорена или обявена като процедури или такива, които са планирани в Индикативната годишна работна програма. Фокусът на всички нас сега трябва да бъде ускоряване на изпълнението и затова апелът ми към институциите, към бенефициентите, към всички участници в процеса, към Комитета за наблюдение – на всички нива, в които имате възможност, наистина да ускорим изпълнението на проектите и постигането на резултати и да не допуснем, това въобще не трябва да ни е цел, загуба на средства. Целта трябва да са ни резултатите, така че се надявам това да е последното заседание, в което обсъждаме риск от загуба на средства по Програмата.

Същевременно започва и подготовката за следващия програмен период от 2028 г. Сега, когато България има стабилно правителство с 4-годишен мандат, съм сигурен, че ще се ускори подготовката за новия програмен период, така че ние периодично ще Ви запознаваме с рамката за новия период, с това, което се обсъжда, което се планира, защото знаете, поне досега така винаги е било, комитетите за наблюдение прерастват след това в тематични работни групи, подготвящи новите програми или, както е предвидено на новия период, новите глави от националния план, интегрирани национални

и регионални планове. Финансирането ще бъде обвързано в още по-голяма степен с изпълнението на конкретни политики и стратегически цели. Новата архитектура на европейските фондове ще изисква още по-добра координация между институциите, по-висок административен капацитет и ясно дефинирани национални приоритети, така че инвестициите да водят до реална промяна и дългосрочен ефект за обществото.

В областта на образованието и уменията Европейската комисия поставя ясен фокус върху ученето през целият живот, развитието на дигиталните умения, качествено и приобщаващо образование, медийна грамотност, гражданско образование и подготовка на младите хора за променящия се пазар на труда. Особено важно е, че в бъдещите европейски регламенти образователната инфраструктура вече няма да се разглежда самостоятелно, а като част от интегрирани пакети от мерки, свързани с постигането на конкретни резултати и реформи в системата. Това означава, че инвестициите в модерна образователна среда ще бъдат все по-тясно вързани с качеството на обучението, развитието на уменията и реалния ефект върху учениците и образователните институции. Това поставя пред всички нас още по-голяма отговорност отсега да работим за устойчиви резултати, ефективно управление и добре подготвени политики. Мисля, че за всички ни е ясно, че ако има добро изпълнение на Програма „Образование“ сега ще имаме амбиция в преговорите за повече средства за образование през новия програмен период. Обратното също е валидно.

Благодаря на всички членове на Комитета за наблюдение, на екипа на Управляващия орган за подготовката и на нашите партньори за професионализма и ангажираността. Пожелавам ползотворна работа и успешни дискусии по време на днешното заседание.

А сега бих искал да дам думата на заместник-министър Таня Панчева за встъпително изказване.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ТАНЯ ПАНЧЕВА: Уважаеми господин Попов, уважаема госпожа Кабрал, уважаеми представители на Европейската комисия, уважаеми членове и наблюдатели на Комитета за наблюдение, дами и господа! Благодаря за поканата да взема участие в седмото издание на Комитета за наблюдение на Програма „Образование“! За мен е удоволствие да съм тук сред вас.

Днес повече от всякога е ясно, че образованието не е просто секторна политика. То е фундаментът, върху който се изгражда устойчивостта и бъдещето на всяка една държава. Без модерно образование, без отдадени хора, без талантиливи деца няма да имаме успешно бъдеще. Затова и нашата обща задача е да превърнем образованието в силна обществена кауза - кауза, която обединява институции, учители, родители, бизнеса, местната власт и обществото.

Няма българско семейство, което да няма отношение към образованието и качествено образование, защото качествено образование гради успешни хора и бъдещето на страната ни. В свят на бързи промени, технологични трансформации и все по-динамична международна среда, нашият най-важен ресурс вече не са природните дадености на страната ни. Нашият най-важен ресурс са децата. Ние искаме, разбира се, те да бъдат подготвени, мотивирани, знаещи и можещи млади хора.

Основен приоритет за Министерство на образованието и науката е да осигурим еднакъв шанс за всяко българско дете. Не можем да приемем, че мястото, в което е родено едно дете, или социалният статус на неговото семейство трябва да определят неговото бъдеще. Равният достъп до качествено образование е въпрос не само на социална справедливост, а и на национална отговорност.

Днес сме изправени пред различни предизвикателства в предучилищното и училището от образование – от преодоляването на образователни дефицити и отпадане от системата до нуждата от по-

висока функционална грамотност сред младите хора. Това е изключително важен въпрос, защото именно повишаване на функционалната грамотност трябва да остане сред водещите ни приоритети. Защото тя е основа за бъдещето професионално развитие на младите хора и за тяхната реализация успешно в една все по-сложна и по-конкурентна среда.

В условията на технологичната революция и трансформацията на пазара на труда, икономическото развитие на България ще зависи пряко от способността ни да подготвим бъдещи специалисти във всички етапи на образованието. Това означава да инвестираме не само в знания, но и в практически умения, иновации, предприемаческо мислене и способността за учене през целият живот.

Особено важен, разбира се, е и въпросът за навлизането на изкуственият интелект. Навлизането в образованието като инструмент, когато се използва разумно, той може да подпомогне преподаването, индивидуалният подход към учениците и развитието на образователната среда. Затова е необходима по-сериозна подкрепа на учителите, повече обучение и практически възможностите те да работят уверено с новите технологии.

В тази посока, както спомена и господин Попов, Управляващият орган на Програма „Образование“ сключи с Министерство на образованието и науката договор за изпълнение на проекта „Дигитална трансформация на училищното образование“. Това е стратегически проект за нас. Той има потенциал реално да промени средата в българските училища. Чрез него ще бъде усъвършенствана дигиталната образователна среда, ще бъде надградена платформата „Дигитална раница“ и ще се въведат нови решения, включително технологии, свързани с изкуствения интелект, както и системи за по-добро проследяване на образователните резултати на учениците. Не по-малко важно е проектът да подпомогне както дигиталните умения

на учениците, така и професионалното развитие на педагогическите специалисти.

За Министерство на образованието и науката Програма „Образование“ е сред ключовите инструменти за модернизация на българската образователна система. Като държава ние разглеждаме тази Програма не просто като финансов механизъм, а като инструмент за модернизация на нашата система, като стратегически инструмент за подобряване на качеството на образование и осигуряване на равни възможности на всяко дете, независимо от региона, училището или ресурсите, с които то разполага.

Вече виждаме конкретни резултати – обновени учебни пространства, модерни технологии, по-мотивирани учители и по-тясна връзка между училището и обществото. Но заедно с това сме длъжни да мислим и в перспектива. В условията на сериозни глобални предизвикателства и нарастващи рискове е необходимо да подготвим учениците и учителите за компетенции в сферата на гражданската готовност, защитата, сигурността и реакциите при кризисни ситуации. Това означава образование, което изгражда увереност, устойчивост и отговорно поведение. Затова считам, че включеният нов специален Приоритет 5 „Гражданската готовност в образователната система“ по Програма „Образование“ е изключително важен, за да осигурим всичко това.

Убедена съм, че вложените средства в образованието не са разход, а те са стратегическа инвестиция в бъдещето на страната. Само, когато инвестираме последователно в знания, в учители, в модерна среда и в талантите на младите хора, можем да изградим времето, а уверено създава своето бъдеще.

Благодаря на Управляващия орган за усилията, на членовете на Комитета за активността и на Европейската комисия за постоянната подкрепа и партньорство. Благодаря.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Благодаря Ви, заместник-министър Панчева!

А сега бих искал да дам думата на госпожа Луиза Кабрал от Европейската комисия за своето изказване.

МАРИЯ ЛУИЗА КАБРАЛ: Добро утро! Скъпа госпожо заместник-министър, скъпи господин изпълнителен директор, скъпи членове на Комитета за наблюдение. За мен е истинско удоволствие да бъда тук, с вас днес, откривайки заседанието на КН на Програма „Образование“. Няма да остана дълго в България, но исках да имам малко време, за да имам възможността да видя всички вас. Няма да остана дълго за това заседание, това е тъй като ще отида на посещение на проекти, финансирани по тази програма. Зад вашите дискусии, зад всяка инвестиция, всяка реформа, всеки проект, стоят хора. Това са млади хора, надявайки се на бъдеще, учители, които оформят следващото поколение и това са семейства, които се стремят към възможности и достойнство. Така че моето първо послание към вас е „Благодаря!“. Благодаря ви за работата, за отдадеността ви, благодаря на Управляващия орган, на МОН, на образователните институции, социалните партньори, гражданското общество, на всички участващи, които гарантират, че тези пари да се трансформират в нещо повече.

Президентът фон дер Лайен на Европейската комисия често ни напомня, че най-голямата сила на Европа, са нейните хора. И инвестирането в образование и умения, вие го споменахте, е инвестиция в бъдещето, в европейското бъдеще, и в българското бъдеще, в конкурентоспособност, в кохезия, в устойчиво и демократично общество. И във времената, в които живеем, с турбулентна геополитика, както и с изкуствения интелект (ИИ), който променя начинът, по който работим и учим, по начини, които даже не можем да предвидим, образованието става все по-важно. То е основата за стабилност, за възможности, то е камъкът, върху който

можем да построим всичко останало. Това е причината да вложим толкова много усилия да имаме амбициозна програма на европейско ниво за образованието и уменията. По три инициативи – Съюз на уменията, Стратегическият план за образованието в областта на STEM и бъдещата стратегия за професионалното образование и обучение – работим, за да гарантираме, че европейците имат уменията за работните места на настоящето и бъдещето. Ученето през целия живот, дигиталните умения, ИИ – вие и двамата, изпълнителният директор и заместник-министърът, вие го споменахте. Но също и под щита на европейската демокрация, също укрепваме гражданството, образованието и дигиталната грамотност, и устойчивостта против дезинформацията, която е твърде често срещана реалност в нашия свят. И в първата по рода си Европейска стратегия срещу бедността, образованието е издигнато на високо ниво, като едно от най-силните средства за прекъсване цикъла на бедността.

Инвестирането в ранното образование на децата е ключът към всичко. От самото начало през целия момент, в който живеем на тази планета, трябва да учим. И заедно с пакета, свързан с образованието, Пътната карта за дигитално обучение и умения до 2030 г., всички тези инициативи имат за цел да построят образователни системи, които са по-приобщаващи, по-устойчиви и готови за бъдещето. И това е от значение за Европа, както и за България.

Въпреки важните политическите усилия, българската образователна система все още се сблъсква с предизвикателства. И това го знаете, всички вие го знаете. От повече от осем години, специфичните за страната препоръки, одобрени от Съвета, последователно подчертават нуждата от осигуряване на равен достъп до приобщаващо, адекватно и свързано с пазара на труда образование и обучение, което да засили развитието на уменията. Около половината от българските 15-годишни се представят зле по

математика, четене и науката. Това е почти двойно на средното за ЕС. Образователните резултати са силно повлияни от социалната и икономическата среда. А не трябва да е така - Вие го споменахте, госпожо заместник-министър – това е въпрос на справедливост. Предизвикателствата също са налице и в професионалното образование и обучение, където заетостта на завършилите остава под средната на ниво ЕС. Само 23% от студентите са ангажирани в областта на STEM. И само 54% от младите хора от 16 до 29 години притежават само основни дигитални умения. Средното за ЕС ниво е 75% - така че можете да видите несъответствието тук. И това състояние подчертава нуждата от продължаване на реформите и целеви инвестиции. Много реформи и мерки се извършват, както реформата на учебните програми, които следва да докажат, че се изпълняват и че създават истински възможности. Все пак виждаме и окуражаващи резултати – например намаляването на ранното отпадане от училище, където вие сте под средното за ЕС ниво – това е страхотен резултат, благодарение на решителните национални усилия и подкрепата от Европейския социален фонд (ЕСФ). Също STEM лабораториите са внедрени в българските училища – мисля, че ще посетя една съвсем скоро, с подкрепата на Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) – с европейски пари – и това е наистина добре. И става ясно, че когато реформите са подкрепени с инвестиции, партньорство, политическа ангажираност, резултатите са налице и прогресът е възможен. Така че, нека сега се гмурнем дълбоко в ЕСФ+ Програма „Образование“ 2021-2027 г. и да видим какво ще обсъждаме днес.

С бюджет от близо 775 млн. евро, тя е инвестиция в българския човешки капитал. И ние подкрепяме ЕСФ+ операциите от стратегическо значение, които вече са в изпълнение и техния напредък към момента. Те подкрепят приобщаващото образование – проектите „Успех за теб“, „Силен старт“. Те също подкрепят

професионалното образование и обучение (ПОО), като проектите „Модернизация на ПОО“, компетентностно базираното обучение и дигиталната трансформация на българските училища. В допълнение днес ще обсъдите днес възможни процедури за гражданска готовност. Това се случва в безкрайно точен момент – вие знаете, че готовността е също приоритет за Европейския съюз. Така че ние наистина с нетърпение очакваме да разберем повече за новата концепция, която имате и да проследим дали тя е в пълен унисон със Стратегията на ЕС за Съюз на готовност.

Договарянето на програмно ниво има добър напредък. Това показва отговорност и решителност. Но, успехът не се измерва само тогава, когато се подпишат договорите. Той се измерва с извършените плащания и постигнатите резултати. И в този смисъл МОН има решаваща роля, която изпълнява – тъй като вие сте бенефициент – 70% от програмния ресурс се насочва от вас – затова вие имате голяма отговорност. И затова трябва да погледнем прямо към фактите – забавяния продължават да нарушават финансовото изпълнение на Програмата. Въпреки че договорите представляват около 75%, ако погледнете към плащанията към бенефициентите, те представляват само около 27%. И Междинните плащания от ЕК са под средното за ЕС ниво. И още по-важно – рискът от загуба на европейски фондове в края на годината все още е налице. Знам, че вие сте наясно, че заедно работим да избегнем това, защото всяко забавяне носи риск от отлагане на възможности за учениците, за учителите, за общностите. Всяко забавяне носи риск от загуба на ценно европейско финансиране. Така че днешната среща е за преглед на изпълнението, но също и за отговорността, за гарантиране, че възможностите са възможни с това финансиране. Това е всичко от мен. Надявам се, че ще ме извините, защото се налага да тръгна след малко. Моите колеги ще останат тук и благодаря отново, че ми позволихте да ви кажа няколко думи. Благодаря.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Благодаря Ви, госпожо Кабрал.

Благодаря на заместник-министър Панчева за визията, която очерта, на госпожа Кабрал за мотивиращите думи, но също и за градивната критика, която приемаме. Разбира се, нееднократно и аз съм го казвал тук, че средствата по Плана за възстановяване и устойчивост, които в кратък срок трябваше да бъдат инвестирани, натовариха не само администрацията, но най-вече образователната система. Планът за възстановяване и устойчивост трябва да бъде отчетен към Европейската комисия до края на месец август. Всъщност на 31 май при нас приключиха по-голяма част от договорите на училищата там. Така че се надявам, че сега може да фокусираме усилията си върху Програма „Образование“.

Днес е 2 юни, днес отбелязваме денят на Христо Ботев, 150 години от неговата героична смърт, денят на героите, загинали за свободата и независимостта на България. Точно от 12:00 часа ще прозвучат сирените, с които ще отбележим този ден и ще сведем глави, за да отдадем почит към тези велики българи.

Едно техническо съобщение от моя страна. Получихме информация, че днес също така ще бъде тествана и системата BG-ALERT, точно във връзка с дневния ред на нашето заседание за реакция при кризи. Доколкото си спомням, защото се е случвало и на други наши заседания, телефоните започват да звънят, въпреки че сме си изключили звука. Така че нека да запазим спокойствие и да реагираме адекватно на ситуацията и да го имаме предвид.

Точка 1. Проект на дневен ред.

Колегите ми докладваха, че имаме кворум, така че предлагам да продължим напред с дневния ред, който всъщност ви беше изпратен, но ние предлагаме сега една лека промяна, а именно свързана с това да не бъдат обсъждани критерии, каквито не ви изпратихме, а да бъде обсъдена концепция относно новия приоритет. Колегите са

разпечатали и поставили по местата дневния ред, така че имате възможност да се запознаете, ако не сте се запознали. Той е почти същият без тази промяна и мисля, че Индикативната годишна работна програма също отразява тези процедури, извадихме ги докато не са в готовност.

Има ли предложения по дневния ред, нещо, което предвид, че в последния момент го променяме, искате да включим или променим? Давам възможност за предложения.

Ако няма такива, предлагам да гласуваме актуализирания дневен ред.

Има ли някой против? – Не виждам.

Въздържали се? – Няма.

Прието е единодушно следното

РЕШЕНИЕ

Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“ приема Дневния ред на Седмото заседание на КН на Програма „Образование“.

Както госпожа Кабрал каза, колеги от Комисията и от Управляващия орган ще направят посещение на място на две училища, където ще могат да се запознаят с интегрираното изпълнение на мерки на място – както на Плана за възстановяване и устойчивост, така и на мерки по Програмата. Едното училище е в Красна поляна, а другото е във Факултета. Подготвили сме интересни посещения. Ще се радвам след това на обратна връзка, която ще ни споделят относно мерките, които изпълняваме.

Сега преминаваме към втора точка от дневния ред:

Точка 2. Представяне на напредъка по Програма „Образование“ 2021–2027 и дейностите на Управляващия орган, включително изпълнението на благоприятстващите условия и

прилагането им през програмния период – за информация и обсъждане.

Напредъка по изпълнение на Програма „Образование“ ще представи госпожа Мария Станевска, която е директор на Дирекция „Програмиране, наблюдение и оценка“. Заповядай, Мария.

МАРИЯ СТАНЕВСКА: Благодаря, господин Попов.

Както стана ясно преди малко, Програма „Образование“ може да се похвали със сравнително висок процент на договорени средства. Към настоящия момент над 75% от Програмата е договорен, като виждате информацията по отделните приоритети на Програмата. По отношение на изплатените средства – 27% сме към днешна дата, верифицираните вече са доста по-ниско – 14%, а декларираните разходи към Европейската комисия са близо 13%.

Обръщам внимание, че това са данните към 30 април, така че през месец май имаме напредък по отношение на верифицираните средства, верифицирани са допълнително 6,4 млн. евро и в процесна верификация са още 14 млн. евро, 10 млн. евро от които са по проект „Успех за теб“.

На този слайд виждате целта по Програма „Образование“, която е по правилото N+3, по правилото за автоматично освобождаване на средства. Към 2026 г. целта е близо 246 млн. евро.

Декларираните разходи пред Европейската комисия към настоящия момент са 117 млн. евро и до края на 2026 г. пред Комисията не трябва да отчетем разходи допълнително в размер на 129 млн. евро.

Изпълнителна агенция „Програма за образование“ разработва текущо различни сценарии на база прогнози за отчитане от страна на бенефициентите. Виждате трите сценария, които сме разработили – песимистичен, реалистичен и оптимистичен.

Песимистичният и реалистичният сценарий при тях съществува риск от загуба на средства към края на тази година. В тази връзка и

предвид, че Министерството на образованието и науката изпълнява значителен ресурс от Програма „Образование“, провеждаме регулярни срещи на всеки два месеца с екипите на Министерството, които са отговорни за изпълнението на проектите. В резултат от предприетите действия от страна на Министерството на образованието и науката се отчита увеличение с приблизително 20% на отчетените разходи спрямо техните първоначални прогнози за месеците февруари и март тази година.

За да не се допусне загуба на средства е необходимо ускоряване на изпълнението и отчитането на проектите с конкретен бенефициент Министерство на образованието и науката с оглед значимия обществен интерес на операциите от стратегическо значение и ангажирания финансов ресурс.

Друга мярка за минимизиране риска от загуба на средства по Програмата и отчитайки интереса на допустимите кандидати общини Управляващият орган на Програма „Образование“ обяви повторно процедурата за подбор на проекти за подкрепа за развитието на талантите на учениците.

На този слайд са показани данните за договорените и верифицираните средства по 8-те проекта, които се изпълняват от Министерството на образованието и науката. Данните са в синьо и оранжево. В зелено е прогнозният размер на разходите, които ще бъдат отчетни от МОН до края на 2026 г. Както стана ясно, МОН е конкретен бенефициент по 8 проекта с бюджет близо 556 млн. евро или 76% от договорените към момента средства. И, както казахме, от финансовото изпълнение на тези проекти до голяма степен зависи изпълнението на финансовите ангажименти по правилото N+3.

На този слайд сме показали данните за договорите в изпълнение и договорените средства по приоритети. За шестте месеца, които изминаха от предходното заседание на Комитета за наблюдение, се сключиха значителен брой договори с бенефициенти. През ноември

миналата година сключените договори бяха 175, сега вече те са 425. Най-голям дял на договорите е по приоритет 1 „Приобщаващо образование и образователна интеграция“ – 300 на брой, или 70% от всички изключени договори. Те се изпълняват в рамките на 9 процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Най-голям брой договори – 138 или почти половината, са сключени по процедурата за предотвратяване на тормоза и насилието и намаляване на агресията в училищата. Първите договори се сключиха през февруари тази година, като бяха подадени 370 проектни предложения от училищата.

В рамките на този приоритет се изпълняват и големите проекти на МОН – „Успех за теб“ и „Силен старт“, както и проекти по процедури, свързани с огромяване на възрастни, десегрегация на училищата, утвърждаване на интеркултурното образование, както и механизма за обхват на ученици, отпаднали от образователната система. В хода на презентацията ще представим и по-подробна информация за договорите в изпълнение по отделните процедури.

На този слайд виждате процедурите, които са отворени за кандидатстване към настоящия момент.

Да се върнем на предния слайд. Пропуснах да ви представя и малко повече информация по отношение на останалите два приоритета. По приоритет 2 „Модернизация на качеството на образование“ сключените към момента договори са 46, но за сметка на това пък размерът на договорените средства е най-висок – над 252 млн. евро или 35% от всички договорени средства. На предишното заседание на Комитета за наблюдение по този приоритет имаше само един сключен договор в изпълнение за образователните маршрути в България с конкретен бенефициент МОН. Но междувременно започнаха изпълнението още два много важни проекта с конкретен бенефициент МОН, а именно: „Компетентности на фокус“, договорът беше сключен през декември миналата година, и „Дигитална

трансформация на училищното образование“, който беше сключен през февруари 2026 г. Двата договора общо са над 2011 млн. евро.

Освен тези три договора с бенефициент МОН, останалите 43 договора по този приоритет са сключени по процедурата „Подкрепа за ученици с таланти“, развитието на талантите на ученици. Сключени са договори в периода април-май тази година. Като общо одобрените проектни предложения са 96, така че към настоящия момент продължава сключването на договорите по одобрените проектни предложения.

С решение на ръководителя на Управляващият орган е осигурено финансиране за всички проектни предложения, които са успешно преминали техническата и финансова оценка, включително и тези от списъка с резервни проектни предложения. Одобреното финансиране по тази процедура е в размер на 30 млн. евро, ще се изпълняват 96 проектни предложения на територията на 84 общини.

Основната цел на процедурата е да се осигури подкрепа за развитието и изявиите на талантите на деца и ученици в областта на STEM, изкуствата, културата, спорта, чуждите езици. Предвид широкия интерес, изразен от допустимите кандидати общини и районни администрации, както казах и преди малко, на 20 май Управляващият орган обяви повторно нов срок за кандидатстване по процедурата. Размерът на безвъзмездната финансова помощ е отново за 17 млн. евро. Крайния срок за кандидатстване е 21 юли.

По отношение приоритет 3 „Връзка на образованието с пазара на труда“, изпълняват се 76 договора, като през ноември месец са били 53. Освен двата договора с бенефициент Министерството на образованието и науката, а именно „Модернизиране на професионалното образование и обучение“ и „От висше образование към заетост“, се изпълняват и проекти по още 6 процедури, включително и финансови инструменти. Имаме 26 договора по процедурата за развитие на проектната докторантура, 10 договора

към настоящият момент са сключени по процедурата за центровете за високи постижения в професионалното образование и обучение. Това са центровете, които бяха създадени и подкрепени по Плана за възстановяване и устойчивост. 36 договора се изпълняват за подкрепа за развитие на дуалната система на обучение в професионалното образование и обучение, 12 от които са по процедурата за подбор на проекти и 24 чрез процедурата, чрез подхода ИТИ.

Отворена за кандидатстване към настоящия момент е и процедурата за модернизация на висшите училища 2.0. Крайният срок за подаване на проекти е утре. Към настоящия момент имаме 11 подадени проекта, така че очакваме и останалите проекти от конкретните бенефициенти – висшите училища.

На този слайд виждате отворените процедури, включително и процедурата за допълващо финансиране на подхода BOMP, която е с 3 крайни срока за кандидатстване.

Сега започваме с малко по-детайлна информация по различните процедури.

По отношение проект „Успех за теб“, това е операция от стратегическо значение и се изпълнява от Министерството на образованието и науката. Основните дейности са свързани с приобщаващото образование на ученици от уязвими групи, работата с техните родители, назначаване на педагогически и непедагогически персонал, психолози, логопеди, образователни медиатори и други специалисти. Това е проектът и с най-добро финансово изпълнение към момента. Напредъкът в изпълнението на индикаторите е много добър, като някои от тях с повече от 100% изпълнение. От стартирането на проекта досега над 95 000 ученици от уязвими групи са получили подкрепа, назначени са над 2000 педагогически и непедагогически специалисти и в дейности са включени над 13 000 родители. Продължителността на проекта е до 31 декември 2027 г.

Обикновено говорим за основните дейности по проекта, предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие за ученици от уязвими групи, тъй като те обхващат най-голям брой деца и ученици и в тях е ангажиран значителен финансов ресурс. Затова днес искаме да обърнем внимание, че по проекта се постигат и други важни резултати. Провеждат се междуучилищни дейности, които имат своето значение при обмена на добри практики, при споделянето на опит между училищата.

Също така по проект „Успех за теб“ общо 230 училища са създали или закупили допълнително оборудване на специализирани кабинети на стойност 800 000 евро в подкрепа на деца със специални образователни потребности, в риск, с хронични заболявания, с изявени дарби. В тези кабинети е осигурена специализирана помощ за над 10 000 ученици.

Със средства по проекта са назначени 576 специалисти, сред които има 63 ресурсни учители, 116 логопеди, 109 психолози, както и други специалисти, в това число помощник на учителя и друг персонал.

По отношение проект „Силен старт“, на слайда сме представили основните индикатори по проекта. „Силен старт“ отново е операция от стратегическо значение, изпълнява се от Министерство на образованието и науката. Два от индикаторите вече са изпълнени – брой деца от уязвими групи получили подкрепа и брой деца под 18 години. Изпълняват се и останалите дейности за работа с родители, за обучение на педагогически и непедагогически персонал. Обучения са преминали над 660 педагогически специалисти. Назначени са над 600 образователни медиатори, помощник на учителя, помощник възпитатели. Подкрепени са над 14 000 родители. Предоставена е допълнителна подкрепа на повече от над 3000 деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с хронични

заболявания и с изявени дарби. От началото на проекта до момента 34 000 деца са преминали допълнително обучение по БЕЛ.

С цел изграждане на специализирана подкрепяща среда в 216 детски градини и училища е закупено специализирано оборудване и дидактически материали за кабинети на психолог, логопед, ресурсен учител. В рамките на проекта се прилагат и иновации, свързани със здравословния начин на живот. Пилотно такива въвеждат общо 38 детски градини от 5 области – София-град, Велико Търново, Пловдив, Сливен и Пазарджик, като методиката е разработена от преподаватели от Националната спортна академия: гимнастика в ранна детска възраст.

По отношение на проекта „Модернизиране на професионалното образование и обучение“. Всички дейности се изпълняват. Това отново е операция от стратегическо значение с конкретен бенефициент МОН. Във връзка с утвърдения нов списък на професиите в професионалното образование и обучение през август 2024 г., до момента са публикувани в „Държавен вестник“ 155 наредби за държавни образователни стандарти, утвърдени са 152 национални изпитни програми по професиите от новия списък, утвърдени са рамкови програми, въз основа на които ще бъдат разработвани типови учебни планове и учебни програми, разработени са и 27 компетентностни профили за учители по професионална подготовка.

На този слайд виждате и конкретните резултати към настоящия момент. Над 19 хиляди ученици включени в практики в реална работна среда, 13 хиляди успешно завършили практики, 14 хиляди ученици участвали в обучение в друга физическа среда. Близко 3 хиляди са привлечените преподаватели по професионална подготовка, които са външни за образователната система. Това са представители на науката, на бизнеса, на публичния сектор. Над 1300

обучени представители на бизнеса за придобиване на педагогически и методически умения.

На този слайд виждате снимки от практики и обучения по проекта в друга физическа среда. Показали сме посещение в Българската народна банка на ученици от Финансово-стопанската гимназия „Атанас Буров“ в Хасково.

По проект „От висше образование към заетост“ – отново операция от стратегическо значение с конкретен бенефициент Министерството на образованието и науката, реализира се от МОН в партньорство с 44 висши училища.

Основните дейности са осъществяването на студентски практики в реална работна среда, както и проучване на възможностите за въвеждане на дуално обучение във висшето образование.

По дейност 1, тя е в напреднала фаза на изпълнение. Към момента над 11 500 студенти са включени в допълнителни студентски практики, над 6600 успешно са завършили. От тях над 1300 са в област на висше образование педагогически науки, близо 570 са в област технически науки., 327 студенти са в област природни науки, математика и информатика.

По отношение на втората дейност за проучване на възможностите за въвеждане на дуално обучение, проведени са подготвителни дейности, проведена е работна среща между Министерството на образованието и науката и висши училища през април 2026 г.

Проект „Образователни маршрути в България“ отново с конкретен бенефициент МОН. Основната дейност е организиране и осъществяване на иновативни образователни маршрути за ученици от държавни и общински училища в страната, посещения на исторически и културни забележителности, музеи, театри, екологични производства и други. Образователните маршрути са

тематично насочени и включват едно или няколко от посочените направления. Те са пет на брой – история, археология, география, природни науки, изкуствата и етнография, фолклор и занаяти. До момента в дейността са обхванати близо 33 хиляди лица, от които 30 хиляди ученици и 3 хиляди ръководители от близо 560 институции в цялата страна.

Приключи кампанията по първата покана за 2026 г. за включване на държавните и общинските училища на територията на страната в изпълнение на дейностите по проекта. Класирани са 824 училища. Най-активно се провеждат образователни маршрути през месеците юни, както и в началото на новата учебна година – септември и октомври.

Проект „Компетентности на фокус“ – това е операция от стратегическо значение и се изпълнява от МОН. Договорът, както казах по-рано, е сключен през декември миналата година. Изпълнението се намира в начален етап. Основната цел на проекта е модернизирание на методите на преподаване и оценяване, внедряване на компетентностно ориентирани подходи, укрепване на ролята на училищата като среда за възпитание и личностно развитие.

Важното за този проект е, че той е във отговор на специфичните препоръки за страната в рамките на европейския семестър.

По всички дейности се работи, като към момента по-съществено изпълнение има по дейност 6, която е за обученията. От националния STEM център към момента са обучени близо 980 педагогически специалисти за прилагане на STEM концепцията за придобиване и развитие на ключови компетентности.

От месец април тази година в реализирането на обученията се включиха и изнесените бази на регионалните STEM центрове, разположени в Югозападния университет в Благоевград и в Пловдивския университет. Тези изнесени бази са създадени по Плана

за възстановяване и устойчивост и учителите, които са преминали през обучение в тези регионални STEM центрове, са над 130.

По проект „Дигитална трансформация на училищното образование“, отново операция от стратегическо значение, договорът е изключен през февруари тази година. Това е операцията и с най-голям финансов ресурс. Целите на процедурата са усъвършенстване на дигиталната образователна среда в училищата, надграждане на платформата „Дигитална раница“, въвеждане на изкуствения интелект, създаване и осигуряване на достъп до ново дигитално образователно съдържание, както и подобряване на дигиталните умения на педагогическите специалисти и на учениците. Проектът е в ранен етап и се очаква дейностите да започнат през есента с новата учебна година.

Процедура „Достъп до образование за всяко дете“ е насочена към подкрепата на механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в предучилищно и училищно образование и предотвратяване отпадането от образователната система. Това е процедурата, насочена към конкретни бенефициенти регионалните образования за обучение. Сключени са към момента 23 договора. Договорите са включени в края на миналата година, като към днешна дата са подадени и първите междинни отчети. Имаме 13 на брой подадени отчети. Верифицираните средства са малко към момента – 182 хиляди евро и още близо 300 хиляди евро са в процес на верификация.

Отчитаме и напредък по всички индикатори. Над 2000 деца и ученици са обхванати от механизма. Близо 400 деца и ученици са записани в предучилищно и училищно образование чрез подкрепата на механизма.

На този слайд виждате, показали сме реализация на конкретни дейности по процедурата. Проведени са над 150 индивидуални и групови срещи, семинари за родители, с оглед разясняване ползите от

образование. Проведени са над 100 съвместни дейности като дни на отворените врати, открити уроци с участията на родители на деца, които не са били включени в образователната система.

Виждате и снимки от изпълнението на проекта на РУО Габрово. Проведена среща на 26 март тази година с родители и ученици от Професионална гимназия по транспорт и машиностроене, село Градница, община Севлиево, която е партньор по проекта. Срещата е под формата на семинар с родители и ученици на тема негативно влияние на електронните устройства и социалните медии върху неврологичното развитие и училищния успех в тийнейджърска възраст.

Това е и първата процедура, по която регионалните образования за обучение са конкретни бенефициенти. Директно кандидатстваха с проектни предложения и изпълняват проекти. В началото имаше известни трудности с отчитането, поради което Управляващият орган организира през март тази година работна среща с бенефициентите, бяха изяснени редица въпроси по отношение изпълнението и отчитането на дейностите, индикатори. И към момента можем да кажем, че проектите се изпълняват спокойно, без затруднения.

По процедурата е допустимо многократно последователно кандидатстване с проекти до изтичане на крайния срок за кандидатстване, който е през юли 2028 г. В този срок всяко РУО може да подаде нов проект, след като приключи изпълнението на вече одобрен.

Процедурата за утвърждаване на интеркултурното образование чрез култура, наука и спорт – това беше първата конкурентна процедура по Програма „Образование“. Изпълняват се 79 договора с бенефициенти общини, училища, детски градини, 7 НПО-та и една местна инициативна група. Проектите се изпълняват. На слайда виждате информация за напредъка в постигането на индикаторите.

Индикаторът за деца и ученици от уязвими групи, получили подкрепа е с 42% изпълнение. По-бавно се постигат индикаторите, свързани с родителите и обучения на педагогическите специалисти и непедagogическият персонал.

На този слайд сме показали подкрепата за ограмотяване на възрастни в рамките на приоритет 1 на Програмата. Както знаете, подкрепата за ограмотяване на възрастни беше предвидена в рамките на Програмата чрез прилагане на подхода ИТИ, но Управляващият орган взе решение паралелно да обяви и процедура чрез подбор на проектни предложения. Основната цел е повишаване на грамотността и формиране на ключови умения на възрастни уязвими групи. Изпълняват се общото 16 договора, 5 от които са чрез подхода ИТИ, 11 са чрез процедурата за подбор. Към момента в процес на проверка са и първите искания за плащане.

Снимката, която виждате, е от проекта на Община Ботевград. Към момента 19 души са завършили курсове за ограмотяване, 8 са завършили пети клас, 11 – шести клас. Проектът се изпълнява в партньорство с Профилирана природо-математическа гимназия „Асен Златаров“, Ботевград.

По отношение подкрепата за десегрегация на училища, отново тя се реализира чрез подхода ИТИ и чрез подбор на проекти. Основната цел е създаване на приобщаваща образователна среда чрез мерки за десегрегация и подкрепа на ученици в риск. Изпълняват се 42 договора. Към настоящия момент 123 деца и ученици от уязвими групи са получили подкрепа, а 63 педагогически специалисти и непедagogически персонал са обучени за работа с деца и ученици от уязвими групи.

Двете процедури допринасят за прилагането на Европейската гаранция за децата, за подкрепа на целевите действия и структурните реформи за борба с детската бедност.

По отношение подкрепата за развитие на дуалната система на обучение в професионалното образование и обучение, тази подкрепа се реализира чрез двата подхода – подхода ИТИ и чрез процедура за подбор на проектни предложения. Изпълняват се 36 договора, като повечето са в начален етап на изпълнение. Към момента 65 ученици са участвали в пробно стажуване в партниращо предприятие. Подкрепените дейности са допълнителна професионална подготовка, пробно стажуване, допълнителни занимания за ученици за придобиване на знания, умения и компетентности, обучение на учители, наставници, осигуряване на учебно съдържание, спрямо динамиката на пазара на труда, информационни кампании.

На този слайд виждате информация по отношение на финансовите инструменти по Програма „Образование“. Както знаете, за първи път в рамките на Програма „Образование“ се реализират финансови инструменти. На 12 септември 1924 г. беше сключено финансовото споразумение между Управляващия орган на Програма „Образование“ и холдинговия фонд – фонд „Мениджър на финансови инструменти в България“.

Това финансовият ресурс, който се предоставя от страна на Програма „Образование“ и се насочва от фонда на фондовете към крайните получатели, чрез финансови посредници, предвидени са по Програмата близо 17 милиона евро, като е предвидено да бъдат финансирани 227 компании, които да получат възможност за стартиране и развитие на бизнес.

Финансовите инструменти са два вида. Фонд за стартиращи предприятия на студенти и докторанти, чрез дялови инвестиции, близо 13 милиона евро, а от страна на Фонда на фондовете е обявена процедура за избор на финансови посредници. Обжалвано е решението за избор на изпълнител и се очаква произнасяне на КЗК.

По втория вид финансови инструменти, тоест микрофинансиране за предприемачество на студенти и докторанти,

това е предоставянето при облекчени условия на заеми за финансиране на предприятия на студенти и докторанти с участие на преподаватели за стартиране на бизнес или друг вид предприемаческа дейност, предприемачески инициативи. Към настоящият момент е сключен договор с изпълнител „СИС Кредит“ АД с финансов ресурс близо 3 милиона евро. Към момента е извършено първо плащане, авансово плащане в размер на 5 милиона евро.

По трети приоритет още две операции са в начален етап на изпълнение.

Едната е процедурата, насочен за достъп на уязвими групи, непедагогически персонал до висше образование. Изпълнява се към момента един договор с бенефициент фондация „Българска памет“ с 10 училища партньори от област Благоевград. По проекта се предвижда да бъдат подкрепени 150 лица за преход към висше образование и 130 да са преминали държавни зрелостни изпити или кандидат-студентски изпит. По втория срок за подаване на проектни предложения по процедурата са подадени два проекта, които са в процес на оценка.

По процедура „Подкрепа за центровете за високи постижения в професионалното образование и обучение“ към момента са сключени 10 договора, в процес на договаряне са още 18 договора от подадените общо 28 проектни предложения. Както знаете, тук конкретни бенефициенти са 28 професионални гимназии, които бяха подкрепени по Плана за възстановяване и устойчивост да получат статут на центрове за високи постижения в професионалното образование и обучение, подкрепа за инфраструктура и специализирано оборудване.

По процедурата за развитие на проектна докторантура се изпълняват 26 договора, вече имаме съществен напредък. Финансират се проектни докторантури, които са насочени към подпомагане на професионалното развитие на докторанти, за провеждане на докторантури, пряко свързани с актуални

потребности, с конкретни икономически сектори, работодатели, бизнес, НПО, научни организации. Към месец май тази година са зачислени близо 390 докторанти в докторантски програми, или 85% от целевата стойност на този индикатор вече е постигната. Проведени са и 27 докторантски училища. Най-много докторанти са зачислени към Софийски университет „Св. Климент Охридски“, който е водещ бенефициент по пет проекта. Следва Техническият университет с 46 зачислени докторанти и следват три висши училища извън София по брой зачислени докторанти.

Включените в проектите докторски програми са от всички области на висше образование без област изкуства. Най-много са зачислени в области природни науки, математика и информатика – 102, социални, стопански и правни науки – 87 на брой, и технически науки – 85. Топ пет професионални направления, в които се обучават докторанти, са икономика, науки за земята, информатика и компютърни науки, електротехника и комуникационна и компютърна техника.

И на последния слайд сме посочили информация за актуалното състояние на изпълненията на отключващите условия по Програмата и прилагането им през програмния период съгласно регламента и всичките отключващи условия са актуални към настоящия момент.

По отношение прилагането и изпълнението на Хартата на основните права на Европейският съюз и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания към настоящия момент не са постъпили жалби относно неспазването им при условията и по реда на законодателството на Република България. Благодаря.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Благодаря Ви, госпожо Станевска, за този детайлен, но същевременно синтезиран обзор на всички дейности по Програма „Образование“.

Предполагам, че във всеки от вас са породени някакви изводи, желания за препоръки, коментари и давам думата на доцент Великов.

ДОЦ. БОРИСЛАВ ВЕЛИКОВ: Благодаря, уважаем господин Попов.

Аз имам три констатации и три въпроса.

На първо място, бих искал да направя едно сравнение между работата на този Комитет за наблюдение и други комитети за наблюдение, тъй като по едно съвпадение съм член и на други два комитета. Тук се работи по-добре. Други комитети, нямам да ги споменавам, преди няколко дни имахме заседание, там тепърва се отлагат срокове с две тримесечия, с едно най-малко и така нататък. Лично министърът там се намесва, за да бъде компенсирано това забавяне. Тук не е така.

Използвам случая да поздравя и д-р Панчева с включването ѝ с летящ старт в проблематиката. Това е хубаво. Очевидно опитът, който е придобила в предишното си място, оказва значение.

Третата констатация е свързана с този приоритет, мисля, че беше номер 3, който е връзка на висшето образование с пазара на труда. Тази връзка, поне по оценка на Асоциацията на индустриални капитал в България, вероятно и на другите колеги, тази връзка е на практика около 50%, тъй като много от дипломираните не работят по специалността и разбира се, самото Министерство също тук взема мерки с регулиране на приема и с други мерки.

По отношение на въпросите, вярно, че това, което госпожа Станевска изнесе, беше много подробно, информативно, но понеже началото стана дума, че като че ли все пак има някакъв риск от загуба на средства, по някоя от тези процедури, които докладвахте, госпожо Станевска, има ли такъв риск или всичко е наред?

На второ място, бих попитал това развитие на дуалната система по тази програма по какъв начин се допълва или не противопоставя силно на швейцарската помощ, защото доколкото знам там швейцарците ни оказват продължителни години и с основание съдействие?

И на трето място, един технически въпрос. Тия „дескриптори“ в какъв смисъл ги употребявате, бихте ли разяснила? Благодаря.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Първо аз ще взема отношение.

Благодаря Ви, доцент Великов, за положителната оценка. Мисля, че това се дължи, първо, на опитността на управляващия орган и второ, на голямото уважение, което имаме към всички вас. Опитваме се наистина заседанията да са пълноценни.

По отношение на връзката на висшето образование с пазара на труда, само бих искал да напомня, че утре е крайният срок за подаване на проекти по една много голяма процедура за „Модернизация на висшите училища - 2“. Там инвестираме с всички сили. Проектът „От висше образование към заетост“, който подкрепя студентски практики, се движи добре. Там обаче е предвидено да се апробира модел на дуално образование във висшето образование, така че тези мерки малко може би все още изостават, но те са планирани и ще бъдат проведени.

По отношение на риска от загуба на средства на пролетния комитет ние докладваме винаги в първата половина на годината. Затова и ви представяме три сценария. Те се базират на база прогнозите за плащанията, сключените договори и ние работим, за да постигнем оптимистичния сценарий. В края на годината аз вярвам, че ще постигнем оптимистичния сценарий, но е добре да си даваме сметка, особено в първата половина на годината, че има риск, тоест не бива да се отпусваме.

Госпожа Станевска няколко пъти повтори, че тази година все още проектите на МОН са с най-голяма тежест, защото първите договори, които сключихме по тази програма, бяха с Министерството на образованието и науката. Знаете, че това са огромни проекти, Министерството по-скоро ги координира, там в изпълнението участват всички образователни институции, но ние постепенно се опитваме да компенсираме това с другите мерки, като, например,

процедури, в които училищата са конкретни бенефициенти, като мярката за превенция на агресията или пък включвайки общините все повече в изпълнението, като процедурата за таланти. Аз ви казах, че така сме планирали, че вече на 10% сме планирали наддоговаряне на Програмата, имаме разрешение от Министерския съвет да наддоговорим Програмата до 15%. Това обаче е риск, който се поема от Управляващия орган и трябва да е премерен, за да не се получи така, че към 2030 г. този ресурс да остане за сметка на Министерството на образованието и науката. Иначе ще имам голям проблем с дирекция „Финанси“ на МОН. Така че, може би тази година ще си позволим да наддоговорим още, но от следващата вече ще се опитаме вътрешно да се компенсират. Тоест. ако някой проект има забавяне, да може да поемем това забавяне с наддоговорен ресурс.

И тук стигам до третия Ви въпрос относно дуалното образование в средното образование. Само ще припомня, че дуалното образование в България се въведе след един много успешен проект, осъществен с подкрепа на швейцарското правителство „ДОМИНО 1“. Беше изменен Законът за професионалното образование и обучение, въведе се този модел на дуалното, подготвиха се първите методики и така нататък, след което по Оперативна програма „Наука и образование“ ние финансирахме реалните дейности за въвеждане на дуалното обучение с един проект на МОН за 24 милиона лева тогава. В момента започна изпълнението на втория проект „ДОМИНО 2“ по новия швейцарски принос и се проведе там и първото посещение на място с ключови заинтересовани страни в Швейцария. Аз също участвах в това посещение, където разгледахме швейцарския опит. Мисля, че предстоят още седем такива посещения да се организират с различни заинтересовани страни. Имаше представители на бизнеса, на Сдружението на общините, много ценни идеи обсъдихме там. И аз наистина обмислям ние да обявим една процедура с наддоговорен ресурс отново за дуално обучение, но вече в по-голяма степен

използвайки швейцарския опит. И бих поканил екипът на „ДОМИНО 2“ на следващото заседание, които също да ни запознаят с резултатите от всички тези посещения на място, които те предвиждат, и дейностите, защото те също така комуникират с бизнеса, комуникират с общините, с училищата, имат там идеи за регионални координатори, които да осигурят, които да осъществяват връзката между училище, родители и бизнес. Това може би ще е интересно за членовете.

Относно чуждиците, сме го обсъждали много пъти този въпрос. Това, което е прието да се използва и ние го използваме, дискрипторите – така се използват в системата.

Заповядайте, госпожо Добре.

АНА-МАРИЯ ДОБРЕ: Благодаря! Сега е моят ред. Обикновено аз започвам, но имахме гостуваща звезда – нашият скъп директор искаше много да види България и дойде именно в такъв отличен момент – горди сме, че има стабилно правителство, евро и Евровизия. Благодаря ви много, това беше луда нощ, ние празнувахме за България с целите си сърца и гласове. Догодина, ако намеря билети, със сигурност ще съм пак тук, по-рано, отколкото за Мониторинговия комитет, за Евровизия и каня да имаме Комитет за наблюдения там.

Както казах, радвам се да съм отново тук, винаги се радвам да съм отново тук. Особено много ми харесва градът, цветята, добрата храна и страхотните хора.

Също така исках да поздравя госпожица Панчева, защото като разглеждам Вашата кариера в българската образователна система, обсъждахме с колеги и убедих себе си, че след цялата си работа в българската образователна система, значимостта от Вашата встъпителна реч за важността на образованието и как то е градивен камък за страната, доказва, че това не са само думи, а Вашата страст и отдаденост да продължите да помагате със същия плам и на високия политически пост.

Отделно от поздравленията, разбира се, това, което е също много важно е, че очакваме с нетърпение нашето сътрудничество и да работим заедно и с Управляващия орган, защото смятаме, че само в сътрудничество сме в състояние да се изправим пред всички тези предизвикателства пред нас. Имам предвид, че за ЕСФ може и да изглежда, че имаме повече време, то не е МВУ, който трябва да приключи през август, за ЕСФ+ имаме $n+3$ и различна гъвкавост, и Междинния преглед, но всъщност е много относително, защото изпълнението изисква време и ние трябва да сме сигурни, че правим най-доброто с парите, които имаме на наше разположение. Няма да повтарям всички послания на г-ца Кабрал от сутринта и няма да навлизам в подробности и представяне на числа, ще се фокусирам само върху основните съобщения, като ги представя малко по-оперативно.

Със сигурност приветстваме направения прогрес от последния Мониторингов комитет от ноември и особено забележителния напредък на няколко операции. Това е нещо, върху което трябва да наблегнем. И сме окуражени от напредъка на няколко операции от стратегическо значение – тези, които вече споменахте – „Успех за теб“, „Силен старт“ и „Модернизиране на ПОО“. И въпреки, че конкретните резултати са налице, ние следим с огромен интерес напредъка в изпълнението на операциите от стратегическо значение – „Дигитална трансформация на училищното образование“ и „Компетентности на фокус“, отчитайки техния принос към подкрепа на модернизирането и устойчивостта на образователната система. Също със сигурност следва да се оцени положително силното изпълнение в сключването на договори сред няколко от Приоритетите, особено за Приоритет 2 за модернизиране и качество на образованието, където ангажиментите вече са постигнати на 110% от първоначалното разпределение. Както и да е, въпреки че сключването на договори е достигнало тези известни 75% от

отпуснатите средства, както беше подчертано вече няколко пъти, процентът на плащания остава сравнително нисък, на само 27%. Така, не е изненадващо, ако кажа, че едно от основните послания днес е, че окуражаваме всички участващи страни да се фокусират както върху сключването на договори, така и върху ускоряване на изпълнението. Както Иван каза правилно, надяваме се, че това е последният Мониторингов комитет, на който акцентираме върху ускоряването и потенциално надвисналия риск от освобождаване на средства.

Приоритет 1 за приобщаващото образование и образователна интеграция показва най-балансираното изпълнение. За Приоритет 4 „Техническа помощ“ също има силен напредък. В контраст, Приоритет 3 за връзката на образованието с пазара на труда, за него не е нужно да обръщам внимание колко важна е тази връзка, въпреки, че е с най-много отпуснати средства, в достигнал само 75% сключени договори, със само 17% плащания към момента. Няма нужда да напомням отново за важността – Приоритет 5 за гражданската готовност в образователната система, остава в начална фаза на планиране.

Всички знаем, че след Междинния преглед е особено важно да гарантираме, че новите инвестиции за гражданска готовност ще бъдат бързи и ефективни.

Относно правилото „n+3“ – риска от освобождаване на средства, този въпрос е, както каза Иван, нещо, което следва да се придвижи на преден план, защото това е риск, с който не искаме да се срещнем в края на годината. Ако не искаме това да се случи, трябва да действваме сега. Тук няма тайна математическа формула, която да ни извади от тази ситуация, ако не успеем да намерим решение във втората част на годината. Важно е да обърнем внимание на предизвикателството, защото дори в реалистичния сценарий на Управляващия орган, все още има потенциална загуба, която е предвидена. Така че, на този етап през юни 2026 г. не трябва да

говорим за това, че имаме проблем, а вече трябва да имаме решения за това. Моля, не се притеснявайте да обсъждате това отделно от членовете на КН и от различните включени заинтересовани страни. В този процес всички сме равно включени да помогнем с каквито и да е потенциални решения и знаете, че така сме правили и преди, продължаваме да ви подкрепяме. Така да се каже, двигателят трябва да заработи на пълни обороти. Затова е и толкова важно да имаме представител на МОН, защото е необходимо координирано усилие и особено координиращи действия от всички включени страни, особено, когато става дума за възможни решения, с които не да се намали рискът от освобождаване на средства, а всъщност да го елиминира. Бих казала, че това са основните послания – че има напредък, но в същото време трябва да сме напълно наясно, че не сме там, където е трябвало да бъдем по отношение на няколко приоритета и проекти и в този смисъл ние всички трябва не само да наблюдаваме ситуацията, но и да намерим решения заедно.

Благодаря ви много. Продължаваме с дискусии по различните точки от Дневния ред.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Госпожо Добре, ще вземем предвид всичко, което казахте. Благодаря за изключително доброто сътрудничество, което имаме с вашия отдел. Разчитаме на Вашата подкрепа.

Сега господин Станчев, от страна на Министерството на образованието и науката.

ВЛАДИМИР СТАНЧЕВ: Благодаря, господин Председател.

От името на Министерството на образованието и науката се присъединяваме към констатацията за професионалния и компетентен тон в рамките на Комитета за наблюдение, както и за усилията, които Управляващият орган полага за управление на Програмата.

Ние също така в контекста, в който върви дискусиата до момента, потвърждаваме ангажимента си максимално възможно да ускорим изпълнението и отчитането на проектите, по които Министерството е конкретен бенефициент. Следва да се отбележи, че това е един процес още от началото на годината, в който заедно с Управляващи орган ние работим. Вече са предприети последователни действия за управление на този риск в рамките на проектите на Министерството и обективните възможности за ускоряване на тяхното изпълнение. Но държа да отбележа, че рискът е риск на ниво програма, поради което неговото устойчиво управление предполага координирани действия от всички – както от Министерството като най-големия бенефициент, така от Управляващия орган и не на последно място от всички останали бенефициенти по Програмата. Разбира се, има обективни причини, както господин Попов отбеляза, че в периода до момента се случваха паралелно инвестициите по Националния план за възстановяване и устойчивост. Това е нещо, което не можем да заобиколим, защото, въпреки че е най-голямата публична система, образованието, училищата, детските градини, университетите разполагат с определен капацитет. И затова с помощта на Европейската комисия може би трябва да търсим и някакви възможности за гъвкавост за тези цели, които са поставени на ниво програма.

Ние продължаваме да работим усилено за елиминиране на риска от загуба на средства. Благодаря.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Благодаря Ви, господин Станчев.

Има ли други членове, които бих искали да се изкажат относно изпълнението на Програмата до момента? Да отправят препоръки към Управляващи орган? Д-р Такева.

Д-Р ЯНКА ТАКЕВА: Благодаря Ви, господин Попов.

Искам да поздравя всички участници на Комитета и да кажа няколко неща, свързани с темата. Но ми позволете да поздравя

госпожа Панчева, като наш ресорен зам.-министър. Ви ѝ пожелаем много здраве, много късмет! Имате късмета да дойдете в един много труден период, когато трябва много неща да се направят в образованието, в това число и в професионалното и професионално-дуалното образование.

Аз винаги съм казвала, защо не ни върви професионалното дуално образование в България. Защото ние нямаме данъчна политика, която да стимулира работодателите, за да могат да приемат нашите ученици в техните предприятия. А не може само стипендиите, които дава предприятието, да бъдат облекчени и върху тях да не се начислява данък общ доход. Нека да вземем румънския модел. Мисля, че господин Попов и нашите колеги гости много добре знаят какъв е румънския подход. И там върви много добре професионалното дуално, защото те направиха редица данъчни облекчения за предприятията, които приемат техните ученици.

Другото нещо, което е пречка пред нас, това е и несигурната икономическа дейност, която се развива във България. И затова, според мен, най-добре дуалното професионално образование в България е в ресторантьорския бизнес. И ние го знаем много добре. Защо? Защото той е много добре развит не само през лятото, но и през зимата.

Нашата българска образователна система, според мен, е много добра от гледна точка на професионалната подготовка и общообразователната подготовка на нашите ученици. Нашата образователна система има много добре подготвени учители. И ако вие всичките тук в тази зала мислено си представите какви са образователните системи в нашите балкански страни, ще видите, че в България всички учители от детската градина до 12 клас имат висше образование. Докато в другите страни за всеки етап на образователната система техните учители се подготвят по различен начин. Тоест, имаме много добре подготвени учители.

Второто нещо, което е изключително важно, ние имаме много добра политика на Министерството на образованието и науката за развитието на професионалното образование. Имаме много добре подготвени учители, имаме много добре оборудвани училища от гледна точка на учебните практики, които те провеждат и с предприятията и организациите, и съответно с училищните практики, които са изключително добре обзаведени в нашите професионални училища, а в някои случаи и средните ни училища, където имаме професионални паралелки, защото те носят повече пари от делегирания бюджет. И затова пообъркахме малко системата – в средното образование имаме профилирани професионални паралелки. И аз се надявам тук новият ни ресорен заместник-министър да сложи някакъв ред в системата на образованието.

Искам да благодаря лично на господин Попов, който много добре знае, че ние сме водили много остри спорове за това каква трябва да бъде неговата роля, как и по какъв начин трябва да се работи в тази посока. Предполагам, че и колегите от Европа знаят моите изказвания в миналото, защото винаги намирах нещо, което лично мен като човек, който има толкова години и за себе си работа в структурите на образователната система, все намирах нещо, от което лично организацията, която ръководя и моята конфедерация не бяхме достатъчно удовлетворени. Но сега смятам, че има три неща, на които ние трябва да обърнем много сериозно внимание.

Първо, трябва да разграничим професионалното образование и да сложим ред в професионалното образование. Дали в средните училища ще имаме профилирани професионални паралелки или те ще се отидат в професионалните? Трябва да има ред в тази посока.

Другото нещо, което е изключително важно – квалификацията на учителите. В средно общообразователното училище квалификацията на учителите е изключително добра. Ние имаме седем пътеки за квалификация на учителите, които са безплатни,

съгласно кодекса на труда, съгласно колективния трудов договор с Министерството на образованието и науката и съгласно другите социални партньори, включително и Министерството на образованието и науката, което финансира една голяма част от тези политики. Но в професионалното образование нямаме развита квалификационна система на учителите, които преподават професионалните дисциплини. Аз, която се занимавам с квалификацията и към Синдиката на българските учители има Академия за квалификация на учителите, много трудно събирам или мотивирам учители от професионалните училища да дойдат на квалификации. Не знам на какво се дължи.

И тук, госпожо Панчева, Вие имате една голяма задача. Защо инженерният състав, икономическият състав и учителите, които преподават тези предмети в професионалните училища, нямат афинитет към квалификации. На какво се дължи това? Те идват само, когато трябва да получат квалификационна степен, която носи и допълнително възнаграждение, което е добре, но тези квалификации преди всичко не са насочени към дадена професия, а са насочени към общообразователната подготовка.

Другото нещо, което мен лично ме притеснява. Ние имаме в България е една поговорка: учи, сине или дъще, за да не работиш. Тоест много трудно родителите изпращат или мотивират, или създават предпоставки в семейната среда да насочат децата си към професионални училища. Ние нямаме развити професионални кариерни центрове и ако някой влияе върху избора на младите хора, на децата, учениците, след седми клас да влизат в професионални училища, това е рекламата: моето приятелче учи там, ще отида там, или да кажем някаква комуникация между родители. И затова имаме много добри професионални училища, имаме училища, където благодарение на това, че Министерството казва толкова ученици ще трябва да отидат в професионалните паралелки, толкова в средно

общообразователните, тези, които не могат да влязат в средно образователните и края на краищата трябва да отидат в професионалните.

Ние имаме много работа в това отношение и аз съм дълбоко убедена, че с господин Попов, с който работим толкова добре, ще трябва да видим как и по какъв начин трябва да развием тези мотивационни фактори, които влияят на родителите, които все още насочват децата си към едно или друго учебно заведение.

Другото нещо, което е изключително важно и аз мятam, че трябва да се обърне много сериозно внимание и трябва да се направи, господин Попов, една среща с големите работодателски организации. Между другото Вие сте ги правили тези срещи заедно с нас, със социалните партньори, включително в миналото и министрите на образованието са организирали такива срещи, както с Националното сдружение на общините, което е много важен социален партньор, защото местната власт не трябва да се изключва в тази посока, че там са децата, там са учителите, там са родителите, там е регионалната икономика.

Трябва да видим и да направим, госпожо Панчева, един преглед на професионалните училища и дали всяко професионално училище в региона, където се намира, подготвя кадри за регионалната икономика. Ние с господин Попов много отдавна сме говорили по тези неща, мога да дам пример за Перник, на 30 км от София, но не мога да дам пример за Смолян, защото аз познавам професионалните училища в цяла България, както и Вие ги познавате. И в Смолян, където се развива туризмът и така нататък, не може да има само едно учебно заведение с две-три паралелки. А вие знаете много добре, че там е един прекрасен район, където се развива туризмът и има недостиг на такива кадри. Например във Велико Търново, където се развиват информационните технологии, не може да има само една паралелка в професионалната гимназия.

Има нещо, което, госпожо Панчева, Вие като наш ресорен министър, аз малко разчитам на Вас, защото бяхте много добър директор и много се радвам, че поехте този пост, така, както направихте добро училище, което ръководихте, така ще направите и преглед за всички тези неща, заедно с господин Попов и други експерти, включително и работодателите, за да може действително да се направи развитието на тези политики на общинско, регионално и национално равнище. На трите етапа. Всичко ни е пообъркано, така че трябва да сложим ред в тези посоки.

И другото нещо, което смятам, че трябва да се направи, това е увеличаване на щатния състав на кариерните центрове. Не може в една област, имаме 28 области в страната, да работят по 4 човека. Ами тези 4 човека, господин Попов, специалисти в кариерните центрове, те и да хвърчат със самолет, пак не могат да обиколят всички училища и да се срещнат с колегите и с учениците. Така че трябва и в тази посока да се помисли, както и това да видим как и по какъв начин Министерството на икономиката и Министерството на образованието и науката ще трябва да си сътрудничат.

Има ли представител на Министерството на икономиката? Няма. Добре. Защото края на краищата икономическите дейности и Министерството на образованието и науката трябва да се сътрудничат. Аз много често разговарям с колеги от Министерството на икономиката. Те си имат съвсем други цели, задачи, виждания за развитието на икономическите дейности в страната, ние пък си имаме други в образованието, но трябва много-много общо и съвместно да се работи в тази посока.

Искам да благодаря лично на господин Попов за това, че имате много добра информационна кампания, така че всеки, който се интересува какво се работи при вас, може да го прочете, може да се запознае, защото Вие знаете, че в миналото съм Ви критикувала за тази информационна кампания. Много Ви благодаря и Ви желая

успех и се радвам, че ние днес трябва да вземем някои решения, които ще подобрят още повече работата на Комитета, включително и това, правя едно предложение, да направите една работна група за новите специалности и професии, които трябва да се въведат в нашите професионални училища, въпреки че ние имаме безкрайно добри директори и училищни колективи, които много бързо се ориентираха във връзка с технологичните промени, които настъпват в държавата ни, и въведоха нови специалности и професии, но аз съм дълбоко убедена, че има някои неща, на които ние трябва да им обърнем малко повече внимание. Аз не съм привърженик на това всичко да оставим на изкуствени интелект. Много често попадам на колеги, директори, които ми казват: „о, ние питаме изкуствения интелект и той ни казва какво“. Да, добре, новите неща, да, хубаво е това да се подсещаме за някои неща, но все пак ние трябва да се съобразяваме и с много регионални, местни, общински политики и с традициите в българската образователна система. Аз имам щастието да представлявам България в Комитета по образование в Брюксел. Искам да ви кажа, че първата работа е традицията и след това се надгражда нагоре. Благодаря ви.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Благодаря Ви, д-р Такева.

Аз съм напълно съгласен с това, което казахте. За нас е много ценно да споделяте такива изводи, препоръки и разбира се, приемаме градивни критики и се опитваме да подобряваме работата си.

Аз обмислям до края на тази година да направим един голям форум с професионалните гимназии, които бяха избрани за центрове за високи постижения, защото много финансирахме там, а все още тяхната роля не е напълно изяснена. Съвместно с общините, с бизнеса и социалните партньори. Ще обсъдим със заместник-министър Панчева тази идея.

Но сега давам думата на заместник-министър Панчева да вземе отношение по Вашите думи.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ТАНЯ ПАНЧЕВА: Уважаема д-р Такева, както винаги сте изключително точна в поставянето на проблемите, което, разбира се, винаги е било така.

Разбира се, Министерството на образованието и науката си дава сметка за отговорната задача, в която се намира в момента. Абсолютно е прав и доц. Великов, за това, че половината професии в момента не отговарят на нуждите на пазара на труда. При индекса на съответствието от максимален брой 100 точки, в момента в цялата страна съответствието е 54 точки, говорим за приема на 2026 г., което означава, че дори паралелките, които тази година ще влязат в гимназиалния етап на обучение, нямат в момента своята реализация на труда. А да не говорим за тяхното развитие след 5 години. По региони тази ситуация на места разбира се е добра, например в Разград и Ямбол, там съответствието е 68% в тези области. Но в Смолен, както Вие самата казахте, там съответствието е 28%, което говори, че две трети от учениците, които тази година ще бъдат в гимназиален етап, приети да продължат своето обучение, няма да могат да се реализират на места. Разбира се, това е проблем не само за образователната система, това е проблем за икономиката, това е проблем и за регионите. Защото всички си даваме сметка, че когато учениците не могат да намерят работа в региона, в който те са родени и в който живеят, това ги превръща, разбира се, във едни имигранти, независимо дали ще бъде в друг регион или в друга страна. А всички ние искаме нашите деца да останат там, където са родени, и да създадат своите семейства. Така че ние знаем за тези проблеми. И разбира се, знаем, че ни очаква им много работа. Разбира се, това трябва да бъде държавна политика, това трябва да бъде съвместно с Министерството на труда и социалната политика, респективно с Министерството на финансите. И ние работим в тази посока.

Започнахме и един анализ с възможността да подобрим план приема в рамките на следващата година. Разбира се, престоят работни

срещи с регионалните управления на образованието, но Вие бяхте изключително точна в другата поставяна тема – самите професии и специалности, които се предлагат в момента на пазара, това, че те не са адекватни на нуждите на пазара на труда, но те не са адекватни и що се касае до бързо развиваща и динамична сфера в целия свят. Всички сме изправени пред огромни предизвикателства. Фактът е, че навлизането на изкуствения интелект ни поставя в една динамична обстановка, в която досега не сме се сблъскали. Вече наистина имаме нужда от едни широкопрофилни специалности, които да предлагат бърза адаптация към пазара на труда.

Изключително важна е и програмата за „Дигиталната раница“ именно в този аспект за нас, защото пък той ще предложи инструмента, който учителите ще използват в рамките на учебния процес. За нас, разбира се, учителят винаги ще е водещият, той ще бъде този, който дава знанията, но наистина изкуственият интелект, използван по правилния начин, може да даде добавена стойност в обучението на децата ни. Радвам се, че ще работим всички заедно в една и съща посока за по-доброто на децата на България. Благодаря.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Благодаря.

Премаваме към следващата точка от дневния ред:

Точка 3. *Проекти на Методология и критерии за подбор на операция „Създаване на условия за провеждане на обучения по гражданска готовност в системата на училищното образование“; Методология и критерии за подбор на операция „Подкрепа в областта на гражданската готовност в училищното образование (директно предоставяне)“ и Методология и критерии за подбор на операция „Подкрепа в областта на гражданската готовност в училищното образование (чрез подбор)“ – за обсъждане.*

Както вече ви казах, обсъдихме с ръководството на МОН концепцията относно изпълнението на новата приоритетна ос. Абсолютно се запазва целта и резултатът, който целим да постигнем, а именно образователната система да бъде много по-добре подготвена за реакция при кризи, предвид променяща се глобална система от сигурност, конфликтите, които постоянно се появяват в различни региони и така обграждат България реално, промените в климата, които създават различни бедствия, като наводнения, пожари и така нататък. За това е важно периодично нашите ученици да получават съответния инструктаж и учителите и учениците да знаят как да реагират в такива критични моменти.

Концепцията, която обсъдихме с МОН, именно цели зад реализацията на този приоритет да застане една нова политика на Министерството, въплътена в политиката на образование и наистина да се предложи един цялостен подход и по-равномерно покритие на територията на страната, така че наистина учениците от цялата територия на страната да могат по адекватен начин да се възползват от мерките, които финансираме тук. Затова това, което предвиждаме, е да запазим един компонент, който да се осъществи под координация на Министерството на отбраната, но с партньорство с Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ на МВР и Българския червен кръст, като асоциирани партньори, и които заедно да разработят и утвърдят рамкови пакети от обучителни материали за ученици по гражданска готовност, съобразени с различните етапи на образование.

Все пак трябва да си дадем сметка, че Програмата се финансира от Европейски социален фонд плюс, тоест меки мерки. Тук ще припомня, че дадохме възможност до 15% от стойността на приоритета, колкото е позволено по регламент, все пак да има съпътстващи строително-ремонтни дейности и възможност за оборудване и обзавеждане, но, за да няма тук и там изградени неща,

например бомбоубежища, по-скоро ние си го представяме като създаване на полигони или по-скоро практически обучителни пространства, както го кръстихме, за развиване на умения на учениците за безопасно поведение, ориентация и реакция в рискови извънредни ситуации, тоест това да не са просто едни зелени училища и посещения на хижа, които няма да допринесат до резултата, който се цели с този приоритет, а дейностите да са много по-фокусирани, отделно да има инструктажи в училища и обучение на учителите.

За тази цел, както сме говорили и друг път, виждаме по-голяма роля на общините, които да ни подпомогнат в изпълнението на този приоритет. Затова може би най-логично си представяме 28 общини, които са и областни центрове, да поемат ролята на конкретни бенефициенти за изпълнение на този приоритет – в тяхна общинска територия да се създадат такива обучителни пространства, а те в партньорство с неправителствения сектор, както и с регионалните управления на образованието, да организират процеса, така че ученици от цялата област да посещават тези пространства, да водят съответните инструктажи и обучения там. Тоест тук спазваме един териториален принцип равномерно да бъде покрита цялата територия на страната.

Съответно, този подход има и своите предизвикателства. На първо място, изборът на 28 общини като конкретни бенефициенти би следвало да се базира на някакъв стратегически концептуален документ. Аз си го представям поне като концепция, утвърдена от министъра на образованието и науката.

И съответно другото предизвикателство е организирането именно на дейността на цялата област. Тоест тук безспорна роля биха имали регионалните управления на образованието, но за нас общините са водещи по отношение на тези инфраструктурни мерки и организирането на процеса и посещението в тези обекти.

Това е накратко променената концепция. Предполагам, че ще има много коментари и въпроси. Със сигурност няма да ви изненадаме, ако е необходимо ще направим онлайн заседание, на което да обсъдим критериите. Но нека сега да чуем всички коментари и притеснения, които имате, за да може ние да ги вземем предвид при финализиране на критериите и да ги предложим на друго заседание или на писмена процедура вече за гласуване.

Госпожа Дачева от Националното сдружение на общините.

ТЕОДОРА ДАЧЕВА: Добър ден на всички.

Аз няма да скрия, че малко не изненадахте с тази процедурата, тъй като някак не бяхме подготвени да трябва да поемем водещата роля. И затова ще помолим за малко време, в което да може да коментираме с областните центрове това, което предлагате. За момента мога да ви кажа, че досега не сме постигали значими резултати, когато на общините областни центрове са се възлагали надобщински дейности. А случаят е точно такъв, защото изключвам всички други предизвикателства, свързани с управлението и опазването на тази собственост, как точно учениците ще бъдат заведени, задължени – не си го представяме. Нали разбирате, че една община Пловдив е създадена да обслужва гражданите на община Пловдив. И малко трудно, от една страна, ние ще вменим да се занимават с учениците на Кричим, да речем, както пък и Кричим едва ли ще се съобрази с това, което някак си се спуска от областната община, тъй като те са равностойни.

И в тази връзка ние нямаме притеснения по изграждането на инфраструктурата, имаме достатъчно опит в тази сфера и с удоволствие ще помогнем, но на първо четене, както си казва, не виждам чисто организационната и съдържателна част на тази дейност, най-вече в контекста на устойчивостта.

Госпожа Такева спомена одева за кариерните центрове. Те са едно от нещата, които по същия начин бяха изградени в общините

областни центрове, бяха им дадени след това за управление и досегашните ни наблюдения показват, че те работят само на територията на общината, на която са ситуирани, най-вече. В много редки случаи са по другите области.

Така че не искам да ни разбирате като нежелание и бягане от отговорност да поемам тези задачи, но наистина ще ни трябва малко време, за да го осмислим, да проведем необходимите проучвания и да видим самите общини как биха възпрели подобно нещо. Благодаря ви.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Благодаря.

Предлагам да получим и други коментари и предложения, а накрая Министерството на образованието и науката и Управляващият орган ще вземем отношение и ще обобщим резултатите от дискусията.

Това, което тук може би не стана ясно, е, че общината основно ще организира строителните, ремонтните дейности. Аз разбирам притеснението на НСОРБ, защото с младежките центрове по същия начин се постъпи – вмениха се на общините отговорности, а никой не помисли за политиката след това. И този подход може да се реализира, единствено ако зад него стои политика на МОН. Аз съм абсолютно съгласен. Със сигурност ще помислим как училищата да участват. Те ще имат своята роля по отношение на инструктажите в самите училища, групите, които се сформират и така нататък. Затова слагаме и регионалните управления на образованието като партньори. Тоест не очакваме общината да организира всички дейности, а по-скоро да координира и да разпредели отговорностите между различните участници. Естествено, ще го разпишем и по-подробно, защото в момента това е само една идея. Но разбрахме притесненията и ще се опитаме да ги отразим в критериите и естествено, ще направим една последваща тристранна среща – МОН, Управляващ

орган и Национално сдружение на общините, може би представители на някои от тези общини, които също да изразят мнение.

Други желаещи да се включат в дискусията?

Европейската комисия, заповядайте.

МИХАЙ КОНСТАНТИН-ВИОРЕЛ: Много благодаря.

Бих искал да споделя с вас радостта си да бъда с вас отново тук след едногодишно отсъствие – работех за Румъния, а сега отново дойдох България.

Много благодаря за споделянето на тази концепция с нас. Както вече беше отбелязано, променихме Програмата заедно, в началото на тази година, за да включим този Приоритет и да дадем повече гъвкавост на Програмата – финансово и от гледна точка периода на изпълнение. Но също така и за да използваме възможността да изпълняваме този тип мерки. Всички сме подготвени да обсъдим днес някои операции в сутрешната сесия на Комитета. В същото време приветстваме тази концепция, която изглежда е интегрирана. Бихме искали да споделим с вас няколко елемента, на които ще обърнем внимание, когато ще я оценяваме. Бихме искали да сме сигурни, че тези инвестиции в инфраструктура са свързани с обучения, които се провеждат от квалифицирани и специализирани обучители. Друга част е, че финансираме инфраструктура, защото е допустима, но винаги с меки мерки – ЕСФ мерки, като обучения, като разработване на методологии и обучителни пакети. Също така покриваме транспорта за учениците, от училището до обучителния център, за учители – защото за нас е важно не само да обучим учениците, но също да обучим учителите, педагогическите и непедагогическите специалисти. Също така чухме за природните бедствия. Те са много важни. Бихме искали обученията също да са фокусирани върху военни заплахи, също върху икономическите и дигиталните рискове, защото в последно време всички сме застрашени от дигитални заплахи, от много манипулации и това може да се реши с подобен тип

проект. Говорейки за инфраструктура, съм сигурен, че Управлявалия орган ще обърне внимание, че 15-те процента за ERDF кръстосано финансиране на проектно ниво ще бъде спазено. Бихме искали също така да видим ясна обосновка за този тип инвестиция. И друг важен аспект е устойчивостта. Това беше споменато и от вас и бихме искали да разберем какво се случва с тези центрове, след като проектът спре – ще има ли продължение и с чии ресурси.

Това е накратко от нас – какви са нашите очаквания. Разбира се, ние сме до вас и очакваме да получим тази концепция, разработена по критерии, възможно най-скоро, защото времето е ресурс, който не можем да си позволим да загубим. Благодаря много.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Взимаме предвид Вашите думи. Също така имаме предвид, че благодарение на този приоритет реално ни беше опростена загуба на средства, но най-важното е, че беше удължен програмният период с една година. Тоест, ако ние не изпълним този период, не искам да си мисля какво би станало, ако ни се върне програмният период с една година назад, защото вече обявихме и процедурата за висшите училища до края на 2030 г. Така че със сигурност много сериозно ще се отнесем, заедно с колегите от МОН.

Заповядайте, госпожо Панчева.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ТАНЯ ПАНЧЕВА: Благодаря, разбира се, за направените препоръки.

Искам да изразя ясната подкрепа на Министерството на образованието и науката за провеждане на обучение по гражданска готовност в училищното образование. Наясно сме всички със съвременната обстановка, в която живеем, и риска всичко това да ни се случи. Естествено, че за нас е основен приоритет нашите деца да бъдат подготвени и да могат правилно да реагират в подобна кризисна ситуация – както при пожари, наводнения, евакуация, така и при оказване на първа помощ.

Разбира се, осъзнаваме нашата отговорност, че училището отдавна вече е надхвърлило ролята си да преподава само знания, но ние сме тези, които трябва да създаваме и личности, които да могат адекватно да реагират в различни кризисни ситуации.

Първоначалната концепция на този проект беше създаването на няколко обучителни центъра или регионални центрове, в които учениците от цялата страна да могат да провеждат практически своите занятия. В разговора за развитието на проекта и в разговори с управляващия орган ние решихме да надградим тази концепция, защото за нас е изключително важно знанията, които децата придобиват в училище благодарение на обучителният пакет, който ще бъде създаден по тази Програма, да бъдат приложени в практиката. Ние искрено вярваме, че само когато едно знание бъде приложено, тогава то остава устойчиво във времето. В първоначалния модел беше трудно наистина придвижването на децата до тези регионални центрове, особено на децата от по-отдалечените райони. Там в още по-голяма степен стоеше въпросът с транспорта и организацията на придвижването на тези деца до тези няколко центъра в страната. Затова ние решихме да надградим тази идея и да направим тези практически площадки по-близо до всяко училище, така че да дадем възможност на много повече деца наистина да приложат на практика уменията, които те ще придобиват в училище. Тези умения не биват да остават само теоретични, особено когато говорим за толкова важни теми, като реакция при кризи.

Така че за нас наистина тази промяна е израз в нашата отговорност към децата, защото си даваме сметка, че разумното поведение на един обучен човек по време на кризи може да спаси живота на десетки други около него. Така че този проект не е само на ниво децата, то се отнася и за цялото ни общество. Разбира се, има много детайли, които тепърва ще бъдат обсъдени, надградени. Разбира се, че ще бъде в тясно сътрудничество с Националното

сдружение на общините в Р. България. Мисля, че ще направим най-доброто за децата ни.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Благодаря.

Заповядайте.

ВЕСКА СЪБЕВА: Аз съм заместник-председател на Националния съвет за хората с увреждания към Министерски съвет и председател на Асоциацията на родители на деца с епилепсия.

Имах много забележки, много опитани, но в крайна сметка реших, че няма да ги задам тук и се надявам да се срещнем отделно с национално представителните организации, за да изясним наистина доста въпроси, които касаят децата с увреждания и младежите, пълнолетните лица в университетите. Но относно концепцията, мисли ли се, че в училищата има деца с увреждания, придвижване, обяснение на децата с интелектуални затруднения, как ще бъде поднесена тази материя, как ще бъдат научени те, как ще бъдат обучени и още много други въпроси.

Затова се обръщам към вас. И, госпожо Панчева, честито! Тежка задача, но се надяваме, че Националният съвет ще го припознаете като добър партньор в решаването на тези задачи за децата с увреждания. Това искам да ви кажа. Моля ви, мислете и за тях като група, защото маргинализирана група не включва децата с увреждания, обикновено се има предвид съвсем друга група. И затова не държим винаги да бъдат отбелязвани децата с увреждане и пълнолетните лица с увреждане, които са в училища и в университети. Благодаря ви.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Благодаря.

Разбира се, че мислим за тях, но господин Станчев ще вземе отношение.

ВЛАДИМИР СТАНЧЕВ: Благодаря за бележката. Мога да Ви уверя, че това е един от аспектите, върху които сме мислили. Това, което предвиждаме да направим в обучителните пакети с

материалите, разбира се, е да има указания към учителите и към специалистите, които ще провеждат тези обучения на учениците, как да ги поднесат, когато има такова дете със специални потребности. Защото гражданската готовност е хоризонтална тема и всеки един член на обществото трябва да бъде готов.

Това, което само искам, да дам като още малко информация за операцията, защото не знам дали стана ясно, е, че основната дейност, която е обучителната, която е работата с учениците, тя ще се извърши от училищата. Общините, като добър партньор, ние смятаме, че най-ефективно могат да се включат в изграждането на тези обучителни пространства. Практическото обучение ще е част от обучението за гражданска готовност на децата. Част от него ще се случва в училищата, но изживяването и практическото обучение ще даде една добавена стойност, която след това, не дай си боже, при реална ситуация, кризисна ситуация, децата ще могат да реагират по-добре. От тази гледна точка ще работим, търсим синергията между училищата, училищните екипи, общините, с които да създадем такива обучителни пространства, а координацията с училищата и тяхното посещаване на тези пространства, нашите регионални управления на образованието също ще се включат в това нещо, защото те познават институциите в своята област. Благодаря.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Благодаря.

Мисля, че е време да преминем към последната точка от дневния ред:

Точка 4. Проект на изменение на Индикативна годишна работна програма за 2026 г. на Програма „Образование“ 2021 – 2027 г. – за обсъждане.

Госпожа Станевска, съвсем накратко да ни представи измененията в индикативната годишна работна програма.

Междувременно, когато прозвучат сирените, моля да запазим едноминутно мълчание и да прекъснем работа.

Заповядай, Мария.

МАРИЯ СТАНЕВСКА: Благодаря, господин Попов.

Аз ще съм много кратка, предвид, че няма да включваме нови процедури по Пети приоритет. Сега ще ви направя представяне само на второ изменение, което е свързано със срокове за обявяване на процедури.

В Индикативната годишна работна програма за 2026 г. имаше четири процедури. Едната по подхода за допълващо финансиране на подхода ВОМР, която е обявена към днешна дата, и трите процедури за подхода ИТИ 2 сме ги нарекли, тъй като те са в резултат на втората процедура на национално ниво за подбор на концепции за ИТИ. И по трите процедури – ограмотяване на възрастни, десегрегация на училищата и дуалната система на обучение в професионалното образование и обучение, актуализираме срока за обявяване на процедурите – юни-юли месец. В напреднала фаза сме на съгласуване на насоките за кандидатстване. И отразяваме и новия срок на обявената подкрепа за развитието на ученици с таланти 2. Това е от моя страна.

Изменението не изисква одобрение от Комитета за наблюдение и се представя само за информация. Благодаря ви.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Благодаря.

Все пак има ли коментари по измененията на Индикативната годишна работна програма?

Ако това не е така, предлагам да пристъпим към **закриване на заседанието** и аз бих искал да дам думата на госпожа Анна-Мария Добре от страна на Европейската комисия за заключителни думи, като, тъй като не бяхте в залата, ще напомня, че в 12:00 ч. ще

прозвучат сирените и ще запазим едноминутно мълчание във връзка с деня на Ботев и героите за свободата на България. Заповядайте.

АНА-МАРИЯ ДОБРЕ: Да, точно навреме. Имам по-малко от 3 минути за изказване, което отнема шест. Ще се опитам да се вменя, но ако не успея, ще прекъсна и ще довърша, след времето, в което трябва да останем неподвижни. Така, първо ще се обърна към вас, защото вие сте уважаемите членове на този Мониторингов комитет, тези, които сте най-близо до изпълнението и тези, които сте в най-голяма близост в работата с министерството, с Управлявалия орган от гледна точка осигуряване на необходимите решения и част не само от анализите, предизвикателствата, но също и от решенията, които могат да бъдат изпълнявани след това за по-добра образователна система – която както министерството, така и Агенцията, и Комисията, се стремят да движат напред. Разбира се, не само за програмите, които са свързани с министерство на образованието, но за цялата Програма, защото е около 70%, но има и друг тип проекти, които са в рамките на Програмата. Благодаря ви за активното включване днес и за продължаващата отдаденост към изпълнението на Програмата. И разбира се, специални благодарности към Иван и неговия екип за много доброто организиране на срещата, подготовката и топлото посрещане тази сутрин. За нас, идвайки от Европейската комисия, и гледайки „отгоре“ на нещата, е много важно да имаме хора като вас на място – хора, с които всъщност да работим, да сме в отворен диалог и хора, които да са част от не само от изготвянето на препоръки за страната, писането на анализи за това колко е трудна ситуацията тук, или колко предизвикателства има, но които да са активна част от решенията, които се предлагат; не само да се усвояват пари, но да се усвояват добре и по смислен начин, като достигат до тези, които най-много се нуждаят от тях...

(12:00 ч. Сирените оповестяват 2-минутното поклонение пред подвига на Христо Ботев и на загиналите за свободата на България. Всички стават.)

Добре, трудно е да се върна отново към заключителното слово, но ще се опитам, като кажа защо казвам това и като кажа очевидното. Защото има малко инвестиции, наистина малко инвестиции, които имат по-голяма възвръщаемост към обществото от образованието. В този контекст, ефективното и ефикасно използване на ЕСФ+ Програмата играе значителна роля, защото са включени пари и ние видяхме, че някои от проектите, които представихте днес, че даже с не много голям бюджет, всъщност водят към по-добър живот, по-добри шансове, по-добри възможности и други житейски етапи за възрастните в бъдеще. В същото време знаем, че както казах, има още много работа занапред и трябва да гарантираме, че правите пълно и ефективно използване на всяко евро, насочено към тази програма и че всякаква загуба на средства е избегната. Днешните дискусии ни напомниха нещо важно – че напредъкът се случва, когато институциите се слушат една друга, когато е налице диалог и партньорство и когато експертизата се споделя открито и когато партньорството се гради на доверие. И мисля, че това са важните крайъгълни камъни за превръщането на всички тези амбиции в нещо ценно и истинско за различните бенефициенти на проектите.

Преди да завърша, бих искала да поговоря с вас за няколко неща, които оформят пътя напред и оценката на въздействието на Програма „Образование“. Казвам това, защото считам, че въпреки че пътят напред няма да е един от най-леките, това е страхотна възможност и смятам, че като система, България вече има доста от елементите на място, за това, което предстои като нова система за изпълнение, предложена за бъдещата Многогодишна финансова рамка за 2028-2034. И е видно, че цялата експертиза на Управлявалия орган тук, която на практика е включена практически във всички

основни възможности за финансиране, допринася за „архитектурата“ и на Кохезионната политика – ЕСФ, МВУ, но също и за Европейския социален фонд за климата. Заради страхотната работа в процеса, Вие сте включени в тези правителства, за да споделяте експертизата и да гарантирате, че частта за Техническа помощ е изразходвана ефикасно и смислено – поздравления за това

Това, което казвам е, че елементите са тук. Предложението на Комисията за бъдещите Национални и регионални планове за партньорство поставят силен акцент върху социалните инвестиции. Това беше относно управлението, елементите са тук, сега следва съдържанието. То е за социалните инвестиции, поне 14% от финалния финансов пакет за следващите Националните и регионални планове за партньорство са насочени към социални цели, вкл. образование, умения, приобщаване и участие в пазара на труда. Те ще бъдат, имам предвид, че пътят преди приемането на това законодателство, все още е „неравен“ и изготвянето е между съзаконодателите, Парламента и Съвета, но това, което е ясно, е че предстои. И това предстои и не смятам, че много държави-членки поставя под съмнение или са против социалния аспект на плана. Всъщност борбата е как да го направят даже още по-важна част и все пак нека не забравяме, че минимумът е 14%, което означава, че ако има политическа воля, страните-членки могат да заделят повече от 14%. И е важно да се каже, че особено в тази общност от практики, защото вие ще сте на първа линия за вътрешни преговори, в българската политическа система, делът на този бюджет, ще бъде важен и значителен, бюджетът, който ще бъде заделен за всички тези елементи, като социалните цели – образование, умения, приобщаване и участие в пазара на труда. Така, за България предложеният бюджет е около 22,3 милиарда евро, който представлява важна възможност. Около 1,9 милиарда ще бъдат за Социалния фонд за климата – нещо, което не следва да се пренебрегва. Това не са просто цифри, изписани върху

страница, те трябва на практика да привлекат средства от фондовете на ЕС, чрез нов метод на разпределение, но стъпвайки върху приемствеността на това, което сте изградили до момента. Така, че това не е нещо, което е започнато от нулата, а е базирано върху вашата експертиза, на база развитието на проектите досега, на база начина, по който вие сте изградили това, което е в системата и как да продължите да използвате тези пари, за да продължите да изграждате и да подпомагате националните бюджети, когато е необходимо.

Първият проект на Националния и регионален план за партньорство на България се очаква през началото на 2027 година. И това е причината вашият принос да има такова голямо значение, защото моментът е сега, времето е сега да преговаряте, да извадите на преден план и да намерите аргументите, които са нужни от всички участници в секторите. Успехът, няма да се изморя да го повтарям, на следващия програмен период ще зависи не само от стратегическото планиране, но и от значимите партньорства, от намирането на съюзници, с които да се защитят всички тези елементи, които са основни, въпроси на общественото развитие и институции, социални партньори, гражданско общество, обучители, местни общности, всички трябва да се обединят, за да подкрепят различните институции във вътрешните преговори.

Затова, на база опитът с изпълнението на Кохезионната политика, МВУ, но също и с това, което се случва със Социалния план за климата, окуражаваме България и вас, да започнете подготовката рано и също така, не е изненадващо, че ние сме тук, за да ви помогнем по този път и сме повече от щастливи за “мозъчната атака” с вас, че ви помагаме, затова, че преди да преминем към официалните преговори между Комисията и държавата-членка, имаме възможност неформално заедно да видим какво е осъществимо, кое може да се направи, кое може да бъде изпълнено и продължено успешно.

Още нещо, отделно от Националните и регионални планове за партньорство, съвсем скоро ще имате доклада от Европейския семестър за държавата и специфичните за държавата препоръки, които ще бъдат публикувани по-късно тази седмица. Защо обръщам внимание на това – отделно от съдържанието като такова и факта, че в тези специфични за държавата препоръки на преден план се извеждат постоянните предизвикателства пред образованието и уменията, всъщност можете да използвате специфичните за държавата препоръка, за да видите какво предстои през мандата на Комисията, за преговорите, които стартират официално през 2027 г. Те ще ви насочат предварително като мини-мандат – ще ви насочат, преди да видите мандатът на Комисията в преговорите, върху какво ще се фокусира Комисията по отношение на България и какъв е анализът на Комисията, за да предложи тези инвестиции, реформи и операции занапред, за следващия период. Ето защо го отделям от факта, че от гледна точка на съдържанието това е наистина важно, но също така този цикъл е стратегически инструмент, който ще ви помогне да не чакате, докато имате официален мандат, да разберете какво предстои, а да започнете да се подготвяте сега, да видите кои са приоритетите занапред и какво смята Комисията, че България трябва да направи за програмния период след 2027 г.

Както казват моите скъпи колеги, всички знаем колко са важни докладите. Те слагат рамките, но не могат да определят бъдещето на страните. Това го правят хората. Това го правят учителите, учениците, общностите, създателите на политиките. Винаги съм казвала, откакто започнах работата си тук, че имате таланта, креативността, решителността, да превърнете тези предизвикателства в нещо наистина значимо и да подсиgurите както финансирането, така и съдържанието за бъдещия период, като в същото време сте сигурни, че имате резултати в настоящия програмен период, които ще защитят размера на бюджета, за който ще се борите. Важно е да свържете двете

перспективи, защото голяма част от обосновката идва от това какво сте направили досега, похарчихте ли го – може би е твърде много? Не, ние го похарчихме смислено, имаме тези резултати и трябва да ги надградим, затова тези пари ни трябва повече от всякога. Това следва да бъде гордата заявка на България в предстоящите преговори. Надяваме се да бъдем тук, с вас и да изградим тази позиция и гордо да работим с вас на тази основа, едновременно за настоящия, но още по-важно – за бъдещия програмен период.

Благодаря ви още веднъж за ангажираността! Благодаря на всички за тежката работа, за вашата решителност и ентузиазъм в сфери и сектори, които не винаги са най-лесните за работа, които изискват решителност, амбиция и понякога силата да се бориш с течението. Защото течението не казва: „Инвестирай в образование.“, а казва да се инвестира в конкурентоспособност или в каквито и да е налични приоритети. Но без инвестиции в социалните цели, в образование, няма да имаме възможност да бъдем конкурентоспособни и да имаме точните умения и точните хора, които да се стремят към тези амбициозни цели. Благодаря ви за работата. Ще държим връзка и знаем къде да ви намерим, както и вие знаете къде да ни намерите. Пожелавам ви хубав ден и успешно продължение!

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Благодаря Ви.

Госпожо Панчева, заповядайте за Ваши заключителни думи.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР ТАНЯ ПАНЧЕВА: Искам да благодаря на всички за конструктивната дискусия и отново считам, че всички заедно можем да работим за доброто на децата ни и разбира се, за бъдещето на страната ни.

Смятам, че срещата беше продуктивна и благодаря ви предварително и за бъдещето ни сътрудничество заедно.

ПРЕДС. ИВАН ПОПОВ: Благодаря ви.

Уважаема госпожа Панчева, уважаема госпожа Добре, уважаеми колеги, благодаря ви, че и днес се включихте активно. Въпреки, че няхахме взети решения, аз мисля, че се получи много добра дискусия, бяха изказани много ценни идеи, които ще вземем предвид в нашата работа. Разбира се, ние имахме възможността да ви представим и напредъка по изпълнение на Програмата. Чухме от госпожа Добре и колко важни неща предстоят, именно подготовката за новия програмен период. Тук мисля, че са представени най-важните и ценни партньори, представляващи всички заинтересовани страни в сферата на образованието, така че ще работим с вас активно и за новия програмен период.

Благодаря за нашите преводачи, както и на колегите от Управляващия орган за организацията на днешния Комитет за наблюдение.

С това закривам следното заседание на Комитетът за наблюдение на Програма „Образование“.

Бих искал да ви покана на обяд, който ще бъде пред залата, където ще имате възможност в неформални разговори да продължите дискусията. И ви пожелавам приятен ден. До скоро!

(Закрито в 12:18 ч.)

Стенограф:

Нина Иванова